

Okçuluk Müsabakalarına Katılan Sporcuların Anlık ve Sürekli Kaygı

Düzeylerinin İncelenmesi

Diyar Kaya Saylam¹

Hulusi Alp²

¹ Sorumlu yazar, Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi. E-Mail: diyar.kayasaylam@cbu.edu.tr

² Süleyman Demirel Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi

Özet

Araştırmada, okçuluk sporu yapan sporcuların, anlık ve sürekli kaygı düzeylerini bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırma, betimsel araştırma yaklaşımlarından tarama modeli kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini, Türkiye Okçuluk Şampiyonasına katılan sporcular oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemini, şampiyonaya katılan sporcuların arasından araştırmaya gönüllü olarak katılmayı kabul eden, 59 kadın ve 83 erkek olmak üzere toplam 142 sporcu oluşturmaktadır. Araştırmada veriler Spielberger tarafından geliştirilen Sürekli-Durumluk Kaygı Envanteri ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 23. Paket program kullanılmıştır. Veriler normal dağılım göstermediği için, non-parametrik testler kullanılarak analizler gerçekleştirilmiştir. Çoklu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis testi, iki değişken arasındaki karşılaştırmalarda ise Mann Whitney-U testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p<0.05$ olarak alınmıştır. Araştırma verilerinden elde edilen bulgulara göre cinsiyet, spor yapma yılı ve turnuvaya katılım sayısı değişkenleri açısından, sporcuların kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark olmadığı görülmüştür ($p>0.05$). Yaş ve eğitim değişkenleri açısından, sporcuların kaygı düzeyleri arasında fark olduğu görülmüştür ($p<0.05$). Sonuç olarak, araştırmaya katılan sporcuların kaygı düzeylerini yaş ve eğitim değişkeninin etkilediği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Okçuluk, anlık-sürekli kaygı, spor

Investigation of State and Trait Anxiety Level of Athletes Participating in Archery Competitions

Abstract

Present study aimed to examine the state and trait anxiety levels of athletes engaged in archery competitions in terms of some variables. The research was carried out by using cross-sectional scanning model, which is one of the descriptive research approaches. The research population consisted of the athletes who participated in the Archery Championships. The sample of the research consisted of a total of 142 athletes, 59 women and 83 men, who voluntarily agreed to participate in the research among the athletes participating in the Championship. In the research, data were collected via Spielberger's Trait-State Anxiety Inventory. The data were analyzed by SPSS 23. Since the data did not show normal distribution, analysis was performed using non-parametric tests. Kruskal Wallis test was used in multiple comparisons and Mann Whitney-U test was used in comparisons between the two variables. Significance level was taken as $p < 0.05$. According to the analyzed results, there was no significant difference between the state and trait anxiety levels of the athletes in terms of gender, category, year of doing sports and number of participation in the tournament ($p > 0.05$) however, there were significant differences according to age and education variables ($p < 0.05$).

Keywords: Archery, state-trait anxiety, sport

SUMMARY

Introduction: The suitability of the materials used in archery for the athlete is an external factor that directly affects both the success and physical health of the athlete. Concentration on the target, psychological capacity, and anxiety are among the internal factors (Dal & etc., 2018; Başaran, 2008; Aşçı & etc.). Anxiety; a state in which people feel complex emotions and thoughts in many situations and are unpleasant (Reyhan & Kolayış, 2019; Hacicaferoğlu & etc., 2015; Yiğit & etc., 2011). Anxiety is divided into two as state anxiety and trait anxiety. State anxiety is the situation that causes the tension and fear that the person feels due to the current stressful situation that is still ongoing. (Kara & Acet, 2012). Trait anxiety is a personality trait that varies between individuals. (Kolayış & Köle, 2015). Trait anxiety cannot be observed directly in the behavior of the individual. However, the severity and frequency of state anxiety reactions detected at different times and conditions can be utilized. (Öğüt, 2000; Civan & etc., 2010). Anxiety can negatively affect the ability of athletes to make the right decisions in their behavior. Scientists and researchers have long sought to determine the effects of anxiety on athletic success. (Dietmar, 1990; Çavuş & etc., 2008; Gacar & etc., 2010). **Aim:** Present study aimed to examine the state and trait anxiety levels of athletes engaged in archery competitions in terms of some variables. **Material & Method:** In this study, scanning model, which is one of the descriptive research approaches, was used. Athletes participating in the Turkish archery championship constitute the universe. Among the athletes participating in the championship, 142 athletes (59 women and 83 men) who voluntarily participated in the research constitute the sample of the study. The Trait-State Anxiety Inventory, developed by Spielberger et al., adapted to Turkish, and

whose reliability and validity studies were conducted by Öner and Le Compte, was used. Since the data did not show normal distribution, analysis was performed using non-parametric tests. **Results:** Demographic information of the athletes participating in the research is included. The gender, age, categories of the athletes participating in the research, the years they played sports, the number of tournaments they participated in, their educational status, and their distribution according to their profession are included in the research in detail. There is no statistically significant difference between the total scores of momentary and trait anxiety levels in terms of gender, participation in the tournament and years of doing sports. ($p>0,05$). In terms of category variable, there is a statistically significant difference between the total scores of instant anxiety levels ($X^2= 9,625$; $p<0,05$). In terms of category variable momentary anxiety levels, it is seen that there is a statistically significant difference between the total scores of the stars and youth category and the stars and seniors category ($p<0,05$). There is no statistically significant difference between the total scores of trait anxiety levels in terms of category variable ($X^2= 1,567$; $p>0,05$). In terms of the age variable, there is a statistically significant difference between the instant anxiety levels and total scores ($X^2= 11,749$; $p<0,05$). There is no statistically significant difference between the levels of trait anxiety total scores. ($X^2= 3,363$; $p>0,05$). It is seen that there is a statistically significant difference between the educational status variable and the total scores of the instant anxiety level. (Trait anxiety $X^2= 10,235$; $p<0,05$ - Instant anxiety, $X^2= ,583$; $p>0,05$). According to the educational status variable, it is seen that there is a statistically significant difference between the total scores of high school graduates and associate degree-bachelor graduates. ($F=4,355$; $p<0,05$). **Conclusion:** As a conclusion, it can be said that the variables of gender, category, year of doing sports and number of tournament participation do not affect the instant and continuous anxiety levels of the athletes. It can be said that the age and education variable cause an increase in the instant anxiety levels of the athletes, but do not affect the trait anxiety levels.

1. GİRİŞ

Geçmişten günümüze ulaşan çok sayıda egzersiz türü vardır. Şayet egzersizler bilinçli ve planlı bir amaca dönüşürse spor halini alır (Türkmenoğlu ve ark., 2019). Spor, kişilerin bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişimlerini sağlayan, bilgi, beceri ve liderlik özelliklerini geliştiren bir araçtır (Sunay ve ark., 1997). Bireysel sporlardan olan ve Orta Asya doğan okçuluk zamanla modern sporlar arasına girmiş ve bugün dünyada ilgi çeken spor dallarından biri haline gelmiştir (Turan ve ark., 2016).

Okçuluk bireysel bir spor olmasından dolayı kişinin yetenekleri ile doğru orantılı olarak başarıya ulaşmayı etkileyen birçok faktör vardır. Bu faktörleri içsel ve dışsal faktörler olarak ayırabiliriz. Okçuluk sporunda kullanılan malzemelerin sporcuya uygunluğu, sporcunun hem başarısını hem de fiziksel sağlığını doğrudan etkileyen dışsal bir faktördür. Hedefe konsantre olabilme, psikolojik kapasite ve kaygı içsel faktörler arasında yer almaktadır (Dal ve ark., 2018; Başaran, 2008; Aşçı ve ark., 1995). Kaygı; insanların birçok durumda karmaşık duygu, düşünceler hissettikleri ve hoşnut olunmayan bir durumdur (Reyhan ve Kolayış, 2019; Hacıcaferoğlu ve ark., 2015; Yiğit ve ark., 2011). Kaygı, durumluk kaygı ve sürekli kaygı olmak üzere ikiye ayrılmaktadır. Durumluluk kaygı, kişinin halen devam etmekte olan, içinde olduğu güncel stresli durumdan dolayı hissettiği gerginlik ve

korkunun ortaya çıkmasına neden olan durumdur (Kara ve Acet, 2012). Süreklilik kaygı, bireyler arasında değişiklik gösteren bir kişilik özelliğidir (Kolayış ve Köle, 2015). Sürekli kaygı bireyin davranışlarında doğrudan doğruya gözlenemez. Ancak değişik zaman ve şartlarda tespit edilen durumluk kaygı reaksiyonlarının şiddetinden ve sıklığından yararlanılabilir (Öğüt, 2000; Civan ve ark., 2010). Kaygı ve korku sporcuların davranışlarında doğru karar alma yeteneklerini olumsuz olarak etkileyebilir (Altun Ekiz ve Sezgin, 2021). Bilim adamları ve araştırmacılar uzun süreden beri kaygının sportif başarı üzerindeki etkilerini belirlemeye çalışmışlardır (Dietmar, 1990; Çavuş ve ark., 2008; Gacar ve ark., 2010). Dolayısıyla mevcut araştırmada okçulukta önemli bir psikolojik faktör olarak öne çıkan durumluluk ve sürekli kaygının bazı değişkenler açısından incelenmesi amaçlanmıştır.

2. MATERYAL METOT

2.1 Model ve Amaç

Bu araştırmada, betimsel araştırma yaklaşımlarından tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmaya konu olan kişi ya da nesne, kendi koşulları içinde ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır (Şata, 2020).

2.2 Evren-Örnekleme

Türkiye okçuluk şampiyonasına katılan sporcular evreni oluşturmaktadır. Şampiyonaya katılan sporculardan araştırmaya gönüllü olarak katılan 142 sporcu (59 kadın ve 83 erkek) ise çalışmanın örnekleme oluşturmaktadır.

2.3 Veri Toplama Araçları

Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilen, Türkçeye uyarlanması, güvenilirlik ve geçerlik çalışmaları Öner ve Le Compte tarafından yapılan Sürekli-Durumluk Kaygı Envanteri kullanılmıştır. Ölçek, toplam kırk maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin yirmi maddesi "durumluk kaygı, yirmi maddesi ise "sürekli kaygıyı ölçecek şekilde hazırlanmıştır. Ölçek 4'lü Likert tipinde hazırlanmış ve ölçeğin güvenilirliği .83 ile .87 arasında, test-tekrar test güvenilirliği .71 ile .86 arasında ve madde güvenilirliği .34 ile .72 arasında değiştiği bildirilmektedir (Civan ve ark., 2012; Aksu ve Hocoğlu, 2004).

2.4 Verilerin Analizi

Veriler normal dağılım göstermediği için, non-parametrik testler kullanılarak analiz yapılmıştır. Çoklu karşılaştırmalarda Kruskal Wallis testi, iki değişken arasındaki karşılaştırmalarda ise Man Whitney-U testi kullanılmıştır. Anlamlılık düzeyi $p < 0.05$ olarak alınmıştır.

3. BULGULAR

Tablo 1: Araştırmaya katılan sporcuların cinsiyete göre dağılımları

	f	%
Erkek	83	58,5
Kadın	59	41,5
Total	142	100,0

Cinsiyet değişkeni sonuçlarına göre, 83 erkek sporcu (% 58,5), 59 kadın sporcu (% 41,5) olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Araştırmaya katılan sporcuların yaşlarına göre dağılımları

Yaş	f	%
15-19	65	45,8
20-25	57	40,1
26-30	12	8,5
31 ve üzeri	8	5,6
Total	142	100,0

Yaş değişkenine göre, yığılmanın 65 sporcu (% 45,8) 15-19 yaş arası ile 57 sporcu (% 40,1) 20-25 yaş arası, olduğu görülmektedir.

Tablo 3: Araştırmaya katılan sporcuların kategorilerine göre dağılımları

	f	%
Yıldız	64	45,1
Genç	58	40,8
Büyükler	20	14,1
Total	142	100,0

Kategorileri değişkenine göre, 64 sporcunun (% 45,1) Yıldız, 58 sporcunun (% 40,8) Genç, 20 sporcunun (%14,1) Büyük kategoride yarıştığı görülmektedir.

Tablo 4: Araştırmaya katılan sporcuların spor yaptığı yıllara göre dağılımları

Sporcu Geçmişi	f	%
0-2	32	22,5
3-5	28	19,7
6-8	45	31,7
9 yıl ve üzeri	37	26,1
Total	142	100,0

Spor yapılan yıl değişkenine göre, 32 sporcunun (% 22,5) 0-2 yıl arası, 28 sporcunun (% 19,7) 3-5 yıl arası, 45 sporcunun (% 31,7) 6-8 yıl arası, 37 sporcunun (% 26,1) 9 yıl ve üzeri spor yaptığı görülmektedir.

Tablo 5: Araştırmaya katılan sporcuların turnuva sayılarına göre dağılımları

Turnuva Sayısı	f	%
1-10	41	28,9
11-20	35	24,6
21-30	22	15,5
31-40	15	10,6
41 ve üzeri	29	20,4
Total	142	100,0

Turnuva katılım sayıları değişkenine göre, 41 sporcunun (% 28, 9) 1-10 arası turnuvaya, 35 sporcunun (% 24, 6) 11-20 arası turnuvaya, 22 sporcunun (% 15, 5) 21-30 arası turnuvaya, 15 sporcunun (% 10, 6) 31-40 arası turnuvaya, 29 sporcunun (% 20, 4) 41 ve üzeri turnuvaya katıldığı görülmektedir.

Tablo 6: Araştırmaya katılan sporcuların eğitim durumlarına göre dağılımları

	f	%
Lise	67	47,2
Önlisans veya Lisans	64	45,1
Yüksek Lisans veya Doktora	11	7,7
Total	142	100,0

Eğitim durumu değişkenine göre, 67 sporcunun lise (% 47, 2), 64 sporcunun önlisans veya lisans (% 45,1), 11 sporcunun yüksek lisans veya doktora (% 7, 7) olduğu görülmektedir.

Tablo 7: Araştırmaya katılan sporcuların mesleklerine göre dağılımları

	f	%
Öğrenci	96	67,6
Diğer (Kamu çalışanı ve özel sektör çalışanı)	46	32,4
Total	142	100,0

Meslek değişkenine göre, 96 sporcunun (% 67, 6) öğrenci, 46 sporcunun (% 32,4) diğer meslek gruplarında olduğu görülmektedir.

Tablo 8: Anlık ve sürekli kaygı cinsiyet değişkeni man whitney-u test sonuçları

Ölçek					U	P
Boyutları	Cinsiyet	N	Mean Rank	Sum of Ranks		
Anlık Kaygı	Erkek	83	71,40	5926,50	2440,500	,974
	Kadın	59	71,64	4226,50		
Sürekli Kaygı	Erkek	83	69,77	5791,00	2305,000	,552
	Kadın	59	73,93	4362,00		

Cinsiyet değişkeni açısından, anlık ve sürekli kaygı düzeyleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($p>0,05$).

Tablo 9: Kategori değişkeni anlık kaygı kruskal wallis test sonuçları

Ölçek				X ²	P	
Boyutları	Kategori	N	Mean Rank			
	Yıldız	64	59,91			
	Anlık Kaygı	Genç	58	79,40	9,625	,008*
	Büyükler	20	85,70			

Kategori değişkeni açısından, anlık kaygı düzeyleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir ($X^2= 9,625$; $p<0,05$). Farkın hangi kategoriler arasında olduğu tablo 10' da detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 10: Kategori değişkeni anlık kaygı man whitney- u test sonuçları

Ölçek Boyut				Sum of Ranks	U	P
Anlık Kaygı	Kategori	N	Mean Rank			
	Yıldız	64	53,41	3418,00	1338,000	,008*
	Genç	58	70,43	4085,00		
	Yıldız	64	39,00	2496,00	416,000	,019*
	Büyükler	20	53,70	1074,00		
	Genç	58	38,47	2231,00	520,000	,491
	Büyükler	20	42,50	850,00		

Kategori değişkeni anlık kaygı düzeyleri açısından, yıldızlar ve genç kategorisi ile yıldızlar ve büyükler kategorisi toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görülmektedir ($p<0,05$).

Tablo 11: Kategori değişkeni sürekli kaygı kruskal wallis test sonuçları

	Kategori	N	Mean Rank	X ²	P
Sürekli Kaygı	Yıldız	64	70,32		
	Genç	58	69,16	1,567	,457
	Büyükler	20	82,08		

Kategori değişkeni açısından, sürekli kaygı düzeyleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($X^2= 1,567$; $p>0,05$)

Tablo 12: Yaş değişkeni anlık kaygı kruskal wallis test sonuçları

	Yaş	N	Mean Rank	X ²	P
Anlık Kaygı	15-19	65	60,78		
	20-25	57	78,75	11,749	,008*
	26-30	12	99,04		
	31 ve üzeri	8	65,69		

Yaş değişkeni açısından, anlık kaygı düzeyleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmektedir ($X^2= 11,749$; $p<0,05$). Farkın hangi yaş aralıkları arasında olduğu tablo 13' te detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 13: Yaş değişkeni anlık kaygı man whitney- u test sonuçları

	Yaş	N	Mean Rank	Sum of Ranks	U	P
Anlık Kaygı	15-19	65	54,15	3520,00	1375,000	,014*
	20-25	57	69,88	3983,00		
	15-19	65	36,08	2345,00	200,000	,008*
	26-30	12	54,83	658,00		
	15-19	65	36,55	2375,50	230,500	,602
	31 ve üzeri	8	40,69	325,50		
	20-25	57	32,99	1880,50	227,500	,069
	26-30	12	44,54	534,50		
	20-25	57	33,88	1931,00	178,000	,317
	31 ve üzeri	8	26,75	214,00		
	26-30	12	12,67	152,00	22,000	,044*
	31 ve üzeri	8	7,25	58,00		

Yaş değişkeni açısından, 15-19 ile 20-25 yaş, 15-16 ile 26-30 yaş ve 26-30 ile 31 ve üzeri yaş anlık kaygı düzeyleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı fark görülmektedir ($p < 0,05$).

Tablo 14: Yaş değişkeni sürekli kaygı kruskal wallis test sonuçları

	Yaş	N	Mean Rank	X^2	P
Sürekli Kaygı	15-19	65	71,08	3,363	,339
	20-25	57	68,27		
	26-30	12	91,79		
	31 ve üzeri	8	67,50		

Yaş değişkeni açısından, sürekli kaygı toplam puanları düzeyleri arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir ($X^2 = 3,363$; $p > 0,05$).

Tablo 15: Spor yapma yılı değişkeni anlık ve sürekli kaygı kruskal wallis test sonuçları

	Spor Yapma Yılı	N	Mean Rank	X^2	P
Anlık Kaygı	0-2	32	66,91	5,809	,121
	3-5	28	77,80		
	6-8	45	62,18		
	9 yıl ve üzeri	37	82,04		
Sürekli Kaygı	0-2	32	70,64	,490	,921
	3-5	28	75,25		
	6-8	45	72,39		
	9 yıl ve üzeri	37	68,32		

Spor yapma yılı değişkeni açısından, anlık ve sürekli kaygı düzeyleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir (Anlık Kaygı, $X^2 = 5,809$; $p > 0,05$ - Sürekli Kaygı, $X^2 = ,490$; $p > 0,05$).

Tablo 16: Turnuva sayısı değişkeni anlık ve sürekli kaygı kruskal wallis test sonuçları

	Turnuva Sayısı	N	Mean Rank	X ²	P
Anlık Kaygı	1-10	41	64,93	5,493	,240
	11-20	35	62,93		
	21-30	22	80,84		
	31-40	15	79,57		
	41 ve üzeri	29	79,88		
Sürekli Kaygı	1-10	41	72,46	3,207	,524
	11-20	35	68,07		
	21-30	22	79,86		
	31-40	15	80,97		
	41 ve üzeri	29	63,03		

Turnuvaya katılım değişkeni açısından, grupların anlık ve sürekli kaygı düzeyleri toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark görülmemektedir (Anlık kaygı, X²= 5,493; p>0,05 – Sürekli Kaygı, X²= 3,207; p>0,05).

Tablo 17: Eğitim durumu değişkeni anlık ve sürekli kaygı kruskal wallis test sonuçları

	Eğitim Durumu	N	Mean Rank	X ²	P
Anlık Kaygı	Lise	67	59,84	10,235	,006*
	Ön lisans veya lisans	64	81,59		
	Yüksek Lisans veya Doktora	11	83,77		
Sürekli Kaygı	Lise	67	70,44	1,080	,583
	Ön lisans veya lisans	64	70,48		
	Yüksek Lisans veya Doktora	11	83,86		

Eğitim durumu değişkeni, anlık kaygı düzeyi toplam puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı farklılık olduğu görülmektedir (Anlık Kaygı, X²= 10,235; p<0,05- Sürekli Kaygı, X²= ,583; p>0,05). Farkın hangi gruplar arasında olduğu tablo 18' de detaylı olarak gösterilmiştir.

Tablo 18: Eğitim durumu değişkeni anlık kaygı post-hoc test sonuçları

(I) Eğitim Durumu	(J) Eğitim Durumu	(I-J) Mean Difference	S	F	P
Lise	Ön Lisans veya Lisans	-3,201*	1,142	4,355	,017*
	Yüksek Lisans veya Doktora	-3,954	2,700		,423
Ön Lisans- Lisans	Lise	3,201*	1,142		,017*
	Yüksek Lisans veya Doktora	-,753	2,648		,990
Yüksek Lisans- Doktora	Lise	3,954	2,700		,423
	Ön Lisans-Lisans	,753	2,648		,990

Eğitim durumu değişkenine göre, lise mezunları ile önlisans-lisans mezunları toplam puanları

arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu görülmektedir ($F=4,355$; $p<0,05$).

4. TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma verilerinden elde edilen analiz sonuçlarının yorumlanmasına daha önce yapılmış olan bilimsel araştırmalara yer verilecektir.

Cinsiyet değişkeni açısından, sporcuların anlık ve sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Müsabaka öncesindeki belirsizlik durumu, sporcuların gergin ve endişeli olmalarına neden olabilmektedir. Bu durum sporcuların kaygı düzeylerinde değişikliğe neden olabilmektedir. Bu araştırmada yer alan, kadın ve erkek sporcuların müsabaka öncesinde ve sonrasında stres düzeylerini kontrol etme ve becerisi yönünden birbirlerine yakın olması nedeniyle kaygı düzeylerinde bir farklılık olmamasında etkili olduğu söylenilebilir. Bingöl ve ark. (2012); Navruz (2018); Modroño ve Guillen (2016); Rakesh ve Vikram (2015) tarafından yapılan çalışmalarda, sporcuların cinsiyetlerine göre durumluluk ve sürekli kaygı düzeyi puanları arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. Dönmez (2013) ve Abrahamden ve ark. (2007) tarafından yapılan çalışmada, kadın sporcular ile erkek sporcuların anlık kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir.

Kategori değişkeni açısından, sporcuların anlık kaygı toplam puanları arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Sonuçlara göre yıldız sporcuların, kendilerini müsabaka öncesinde ve müsabaka anında genç ve büyük sporculara göre daha fazla stres altında hissettikleri bunun sonucu olarak kaygı düzeylerinin artmasına neden olduğu söylenilebilir. Sürekli kaygı açısından ise sporcuların toplam puanları arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir. Kategori değişkenini sürekli kaygı düzeyinde bir etkisinin olmadığı yıldız, genç ve büyük sporcuların, gündelik yaşamda kendilerini daha az stres altında hissetmelerinden dolayı kaygı düzeylerinde bir değişim olmadığı söylenilebilir. Saçaklı (2019) tarafından, okçular üzerine yapılan araştırmada kategori değişkeni açısından, sporcuların kaygı düzeylerinde anlamlı fark bulunmamıştır.

Yaş değişkeni açısından, sporcuların anlık kaygı düzeyleri toplam puanları arasında anlamlı bir fark tespit edilmiştir. Ergenlik döneminde olan yaş grubundaki sporcuların kaygı düzeylerinin daha büyük yaşta sporculara göre daha yüksek olduğu söylenebilir. Ergenlik dönemindeki sporcuların duygularını kontrol etme becerilerinin daha zayıf olmasından dolayı kaygı düzeylerinin yüksek çıkmasına neden olduğu söylenilebilir. Çakmak (2011) tarafından futbol hakemlerinin stres kaynaklarının tespiti isimli çalışmada, yaş değişkeni ile kaygı düzeyi arasında anlamlı fark tespit etmiştir. Aksu (2018) tarafından yapılmış çalışmada, yaş gruplarının sürekli kaygı düzeyi puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılığın olmadığı tespit etmiştir. Ögüt (2000), tarafından yapılmış çalışmada, sürekli kaygı puanları toplamında anlamlı farklılığa ulaşmıştır. Kartopu (2012) tarafından yapılan çalışmada, yaş değişkeni açısından ergenlerin sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Lök (2008) ve Çağlar (1999) tarafından yapılan çalışmalarda, yaş yaş değişkeni açısından sporcuların anlık ve sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Spor yapma yılı değişkeni açısından, sporcuların anlık ve sürekli kaygı toplam puanları arasında bir fark bulunmamıştır. Sporculuk geçmişinin, sporcuların müsabaka anında ve sonrasında kaygı düzeylerini artıran ya da azaltan bir etkiye sahip olmadığı söylenilebilir. Karabulut ve ark. (2013)

tarafından, futbolcular üzerinde yapılan çalışmada, spor yapma yılı açısından, sporcuların sürekli kaygı düzeylerinde anlamlı fark tespit edilmemiştir. Bingöl ve ark. (2012) tarafından, tekvandocular üzerinde yapılan çalışmada spor yapma yılı ile kaygı düzeyi arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Ateş ve ark. (2018) tarafından, profesyonel basketbol ve voleybolcular üzerinde ve yapılan araştırmada, spor yapma yılına göre sporcuların sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmemiştir. Kaya ve ark. (2014) tarafından, beden eğitimi ve spor öğrencileri ile yapılan araştırmada, sporcuların kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark bulunmamıştır.

Turnuva sayısı ile sporcuların anlık ve sürekli kaygı toplam puanları arasında bir fark bulunamamıştır. Mantıksal olarak turnuva sayının kaygı düzeyi üzerinde etkisinin olabileceği düşünülse de araştırmada yer alan sporcuların turnuva katılım sayılarının, kaygı düzeylerini etkilemediği görülmüştür. Az sayıda turnuva deneyimi olan sporcu ile çok sayıda turnuva deneyimi olan sporcuların anlık ve sürekli kaygıya neden olabilecek durumları kontrol edebilme yönünden benzer olmalarının bu sonucun ortaya çıkmasında etkili olduğu düşünülebilir.

Eğitim düzeyi lise olanlar ile önlisans ve lisans düzeyinde olan sporcuların anlık kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark tespit edilmiştir. Sporcuların sürekli kaygı düzeyleri arasında anlamlı fark bulunamamıştır. Ateş ve ark. (2018) tarafından, yapılan çalışmada sporcuların kaygı düzeyleri ile eğitim düzeyleri açısından anlamlı fark bulunmamıştır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuç olarak, cinsiyet, kategori, spor yapma yılı ve turnuva katılım sayısı değişkenlerinin sporcuların anlık ve sürekli kaygı düzeylerini etkilemediği söylenilebilir. Yaş ve eğitim değişkeninin ise sporcuların anlık kaygı düzeylerinde bir artışa neden olduğu, sürekli kaygı düzeylerine ise etki etmediği söylenilebilir.

Bu konu ile ilgili olarak, yapılacak yeni araştırmalar daha geniş bir örneklem grubu, değişik branşlar ve değişkenler açısından ve sporcuların müsabakalarda elde ettikleri derecelere göre planlanarak yapılabilir.

Açıklamalar

Yazar(lar) çalışma kapsamında herhangi bir fon ve/veya kurum tarafından desteklenmemişlerdir.

Yazar Katkıları

Yazarlar çalışmanın her aşamasına eşit derecede katkı sağlamıştır.

Etik Beyan

Bu makalede dergi yazım kurallarına ve bilimsel araştırma ve yayın etiği kurallarına uyulmuştur. Makale ile ilgili doğabilecek her türlü ihlallerde sorumluluk yazara aittir.

Çıkar Çatışması

Yazar(lar) çalışma ve yayımlanması konularında herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

KAYNAKÇA

Abrahamsen, F. E., Roberts, G. C., & Pensgaard, A. M. (2007). Achievement goals and gender effects on multidimensional anxiety in national elite sport. *Psychology of Sport and Exercise*, 9, 449-464.

Aksu, G., & Hocaoglu, Ç. (2004). Mastalji yakınmasıyla radyolojik incelemeye alınan bir grup hastada aleksitimi, anksiyete, kaygı ve depresyon düzeylerinin araştırılması. *Klinik Psikiyatri*, 7, 95-102.

Aksu, O. (2018). *Karate sporcularının sürekli kaygı düzeyleri, duygusal zeka ve kişilik özelliklerinin çeşitli değişkenlere göre belirlenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Bartın Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Bartın.

Altun Ekiz, M., & Sezgin, E. (2021). Egzersizde temel psikolojik ihtiyaçlar ve olumsuz değerlendirilme korkusu arasındaki ilişki. *Uluslararası Bozok Spor Bilimleri Dergisi*, 2(1), 99-107.

Aşçı, H. F., & Gökmen, H. (1995). Bayan hentbolcularda yarışma kaygısı, başarı, spor deneyimi ve atletik yeterlilik ilişkisi. *Spor Bilimleri Dergisi*, 6(2), 38-47.

Ateş, C., Yıldız, Y., & Yıldız, K. (2018). Profesyonel basketbol ve voleybolcuların antrenör iletişim beceri düzeyleri algısı ve sporcuların kaygı düzeylerinin araştırılması. *Erciyes İletişim Dergisi Akademia*, 5(3), 40-52.

Başaran, M. H. (2008). *Sporcularda durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenlere göre incelenmesi* (Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Konya.

Bingöl, H., Çoban, B., Bingöl, Ş., & Gündoğdu C. (2012). Üniversitelerde öğrenim gören taekwondo milli takım sporcularının maç öncesi kaygı düzeylerinin belirlenmesi. *Selçuk University Journal of Physical Education and Sport Science*, 14(1), 121-125.

Civan, A., Özdemir, İ., Taş, İ., & Çelik, A. (2012). Bedensel engelli ve engelli olmayan tenis sporcularının durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Selçuk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilim Dergisi*, 14(1), 83-87.

Civan A., Arı R., Görücü A., & Özdemir M. (2010). Bireysel ve takım sporcularının müsabaka öncesi ve sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin karşılaştırılması. *Uluslararası insan bilimleri dergisi*, 7(1).

Çağlar, E. (1999). Genç ve yıldız hentbol milli takımında bulunan erkek sporcuların kaygı düzeylerinin zaman içindeki değişimleri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3(3), 19-28.

Çakmak, M. T. (2011). *Faal futbol hakemlerinin stres kaynaklarının tespiti (Ankara İl Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara.

Çavuş, H., & Günbatar, M. S. (2008). Bilgisayar kaygı ölçeğinin Türkçe'ye uyarlama çalışması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(3), 147-163.

Dal, N., Tok, S., Doğan, E., Balıkcı, İ., Zekioğlu, A., & Çatıkkaş, F. (2018). Somatic anxiety may represent archers' actual autonomic nervous system activity but how: moderating role of personality traits. *Universal Journal of Educational Research*, 6(8), 1831-1836.

Kleine, D. (1990). Anxiety and sport performance: A meta-analysis. *Anxiety Research*, 2(2), 113-131. Doi: 10.1080/08917779008249330

Dönmez, K. H. (2013). Samsun ilinde yapılan üniversitelerarası basketbol müsabakalarına katılan sporcuların durumluk kaygı ve sürekli kaygı düzeylerinin incelenmesi. *The Journal of Academic Social Science Studies*, 6(5), 243-248.

Gacar, A., & Coşkun, Z. (2010). Güreşçilerin sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *E-Journal of New World Sciences Academy*, 5(4).

Hacıcaferoğlu, S., Hacıcaferoğlu, B., & Seçer, M. (2015). Halk oyunları branşına katılan sporcuların yarışma öncesi kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport*, 5(1), 1-10.

Kara, H., & Acet, M. (2012). Spor yöneticilerinde durumluk kaygısının otomatik düşünceler üzerindeki etkisinin incelenmesi. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 7(4), 244-258.

Karabulut, E. O., Atasoy, M., Kaya, K., & Karabulut, A. (2013). 13-15 yaş arası erkek futbolcuların durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin farklı değişkenler bakımından incelenmesi. *Ahi Evran Üniversitesi, Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1), 243-253.

Kartopu, S. (2012). Lise öğrenci ve öğretmenlerinin durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi (Kahramanmaraş örneği). *İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 17(2), 147-170.

Kaya, E., Sarı, İ., Tolukan, E., & Güllü, M. (2014). Examination of trait anxiety levels of physical education and sports students (Ibrahim Cecen University case). *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 152, 399-402.

Kolayış, H., Sarı, İ., & Köle, Ö. (2015). Takım sporlarıyla uğraşan kadın sporcuların imgeleme, güdülenme ve kaygı puanları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Ankara Üniv Spor Bil Fak*, 13(2), 129-136.

Lök, S., İnce, A., & Lök, N. (2008). Beden eğitimi spor yüksekokulu özel yetenek sınavına girecek adayların kaygı durumlarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 2(2), 21-31.

Modroño, C., & Guillen, F. (2016). Anxiety characteristics of competitive windsurfers: relationships with age, gender, and performance outcomes. *Journal of Sport Behavior*, 34(3), 281-294.

Navruz, A. (2018). *Seçili takım sporlarında mücadele eden lise öğrencilerinin müsabaka öncesi durumluluk ve sürekli kaygı düzeylerinin motivasyon düzeylerine olan etkisinin incelenmesi (Ankara İli Örneği)* (Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Isparta.

Öğüt, F. (2000). *Sosyal uyum ile sürekli kaygı arasındaki ilişki* (Yüksek Lisans Tezi). Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Rakesh, M., & Vikram, S. (2015). A study of competitive anxiety between male and female archers of different achievement level. *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal*, 5(9), 30-36.

Reyhan, S., & Kolayış, H. (2019). Profesyonel liglerde görev yapan futbol hakemlerinin hakemlik deneyimlerine göre benlik saygısı, kaygı ve mesleki doyum düzeylerinin incelenmesi (11. Bölge

Örneği). *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 161-172.

Saçaklı, H. (2019). Examination of the level of state- trial anxiety of elite level archers from several variables. *Journal of Education and Training Studies*, 7(4), 74-78.

Sunay, H., & Saracaloğlu A. S. (1997). *Türk sporcusunun spordan beklentileri ile spora yönelten unsurlar*. AIESEP Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, 4-6 Aralık, Singapur.

Şata, M. (2020). Nicel araştırma yöntemleri. E. Oğuz, (Ed.). *Eğitimde araştırma yöntemleri (77-97)*. Ankara: Eğiten Kitap.

Turan, S., & Çilli, M. (2016). Farklı ısınma yöntemlerinin olimpik okçulukta atış performansına etkisi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(1), 13-20.

Türkmenoğlu, H., Aytekin, C., & Arıkan, N. (2019). Sınıf öğretmeni adaylarının matematik ve fen öğretimi kaygılarının incelenmesi. *Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 20(3), 1545-159.

Yiğit, R., Dilmaç, B., Deniz, M. E., & Hamarta, E. (2011). Sürücülerin sürekli ve durumluk kaygılarının bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(4), 37-44.

Makale Geliş : 16.11.2021

Makale Kabul : 26.12.2021

Açık Erişim Politikası

Bu eser Creative Commons Atıf-GayriTicari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.
<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/deed.tr>